

Dönem : 1

Toplantı : 2 **MILLET MECLİSİ S. Sayısı : 213 e 2 nci ek**

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Sivas Milletvekili Cevad Odyazmaz, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (2/253)

T. B. M. Meclisi Karma Komisyonu raporu

*T. B. M. M.
Karma Komisyonu
Esas No. : 2/253
Karar No. : 2*

31 . 12 . 1962

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosu arasında anlaşmazlık konusu olan maddelerini incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Karma Komisyonu, 19 Aralık 1962 günkü toplantısında, anlaşmazlık konusu olan maddeleri, Dilekçe Komisyonu Başkâtip ve raportörlerinin huzuriyle inceleyerek aşağıdaki hususları kararlaştırılmıştır :

1. Karma Komisyonumuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunun, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun üye tamsayıları toplamı içerisinde bu Meclislerden her birinin üye tamsayısının yüzde oranı esas alınarak bulunacak rakamlara eşit sayıda milletvekili ile Cumhuriyet Senatosu üyesinden kurulmasını, Anayasanın 94 ncü maddesine kıyasen yerinde görmüştür. Bundan başka, Karma Komisyonumuz, bu Karma Komisyona üye seçimlerinin her bir Meclisin kendi İçtüzüğüne göre ve Anayasanın 85 nci maddesi hükmü saklı tutularak yapılması yolunda daha elâstiki bir hükmün sevkini uygun görmüştür.

2. Karma Komisyonumuz, 9 ncü maddenin Cumhuriyet Senatosunca kabul edilen metnine göre, Karma Komisyon kararlarına hem bir milletvekilinin, hem de bir Cumhuriyet Senatosu üyesinin itiraz etmesi halinde, itiraz mekanizmasının işlemesine imkân olmadığını tesbit etmiştir. Karma Komisyonumuz, bundan başka, dilekçeler hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu ve yasama meclisleri tarafından verilecek kararların hukuk düzeninde kendi kendilerine hüküm ifade edemeyeceklerini ve yürütme organını da bağliyamıyacaklarını dikkat nazarına alarak, dilekçeler hakkındaki teşriî kararların uygulanması için yürütme organını zorlamak imkânına, gensoru yetkisine sahibolan Millet Meclisinin Cumhuriyet Senatosundan daha fazla mâlik olmasına binaen, itiraz halinde nihai kararın Millet Meclisince verilmesinin en uygun hal şekli olacağı mütalâasındadır.

Karma Komisyonumuz, ayrıca, Cumhuriyet Senatosunun mevsuf ekseriyetle karar vermesi halinde, Millet Meclisindeki bâzı kararların da mevsuf ekseriyetle alınması sistemini, Anayasanın 86

ncı maddesindeki sarahat muvacehesinde uygun görmiyerek, bu maddeyi bu noktadan da değiştirmiştir.

3. Karma Komisyonumuz, 10 ncu maddede Cumhuriyet Senatosunun yaptığı değişikliğin, tâtîl veya araverme sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlık Divanınca alınacak kararların hiçbir suretle kesinleşmemesi gibi önemli bir mahzur doğurduğunu dikkat nazarına alarak, bu konuda Millet Meclisinin metnini aynen benimsemeyi uygun görmüştür.

4. Karma Komisyonumuz, 12 nci maddede Cumhuriyet Senatosunca 9 ncu maddede yapmış olduğu değişikliğe mütenazır olarak yapılan değişikliği, işbu raporun 2 nci maddesinin ilk paragrafında yer alan gerekçe ile benimsemiyerek, bu konuda, Millet Meclisinin metnini, 9 ncu maddede yapmış olduğu değişikliklerin gerektirdiği tadillerle birlikte kabul etmeyi uygun görmüştür.

5. İşbu rapor, konunun önemine binaen, Millet Meclisi Genel Kurulunda öncelikle görüşülmesi talebiyle, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Karma Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip	C. S. Ü.
Tekirdağ Milletvekili	İstanbul Milletvekili	Malatya Milletvekili	C. Baş. Seçilen
<i>Hayri Mumcuoğlu</i>	<i>Coşkun Kurca</i>	<i>Avni Akşit</i>	<i>Âdîl Ünlü</i>
C. S. Ü.	C. S. Ü.	C. S. Ü.	
Adıyaman	İzmir	Erzurum	Adana Milletvekili
Halil Ağar	<i>Ömer Lûtfi Bozcalı</i>	<i>Nihat Pasinli</i>	<i>Ali Bozdoğanoglu</i>
İmzada bulunamadı			

Çorum Milletvekili
Ihsan Tombuş

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Vatandaşların Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilen yedi üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilen onsekiz üyeden kuruludur.

Karma Komisyona her meclisten seçilecek olanların tesbitinde, o mecliste mevcut siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanların sayıları, oranlarına göre dikkate alınır. Bu esasa göre, her mecliste hangi siyasi parti gruplarınca ne kadar aday gösterileceği önceden o Meclisin Başkanlık Divanınca tesbit olunur. Siyasi parti grubu üyesi olmıyanların oranı sadece bir kesirden ibaretse, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmıyanlar Karma Komisyona seçilemez. Bahis konusu esasa göre, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmıyanların seçilmesi gerekiyorsa, onlara düşen sayı da Başkanlık Divanınca belirtilir. Başkanlık Divanlarınca tesbit edilen bu sayılara, oranları aksettirmemesi noktasından itiraz edilebilir. Bu takdirde, bu itiraz, ilgili Meclisin Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır. Siyasi parti grupları, kendilerine düşen sayı kadar aday gösterirler; siyasi parti grubu üyesi olmıyanlar, kendileri veya ilgili Meclis üyelerince aday gösterilirler. Meclisler genel kurullarında seçim gizil oyla yapılır; seçim sonucu, siyasi parti gruplarına ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanlara ayrılmış sayılara uygun düşene kadar oylama tekrarlanır.

Bu Karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve komisyonları üyeliğiyle bağdaşamaz; geçici mahiyetteki komisyonları üyeliğiyle bağdaşabilir.

CUMHURİYET SENATOSU DEĞİŞTİRİŞİ

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Vatandaşların Millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilen oniki üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilen oniki üyeden kuruludur.

Karma Komisyona her Meclisten seçilecek olanların tesbitinde, o Mecliste mevcut siyasi parti gruplarının ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanların sayıları, oranlarına göre dikkate alınır. Bu esasa göre, her Mecliste hangi siyasi parti gruplarınca ne kadar aday gösterileceği önceden o Meclisin Başkanlık Divanınca tesbit olunur. Siyasi parti grubu üyesi olmıyanların oranı sadece bir kesirden ibaretse, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmıyanlar Karma Komisyona seçilemez. Bahis konusu esasa göre, o Meclisten siyasi parti grubu üyesi olmıyanların seçilmesi gerekiyorsa, onlara düşen sayı da Başkanlık Divanınca belirtilir. Başkanlık Divanlarınca tesbit edilen bu sayılara, oranları aksettirmemesi noktasından itiraz edilebilir. Bu takdirde, bu itiraz, ilgili Meclisin Genel Kurulunda görüşülerek karara bağlanır. Siyasi parti grupları, kendilerine düşen sayı kadar aday gösterirler; siyasi parti grubu üyesi olmıyanlar, kendileri veya ilgili Meclis üyelerince aday gösterilirler. Meclisler genel kurullarında seçim gizli oyla yapılır; siyasi parti gruplarınca gösterilen adaylar ile siyasi parti grubu mensubu olmıyan adaylar için ayrı ayrı oylama yapılır. Seçim sonucu, siyasi parti gruplarına ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanlara ayrılmış sayılara uygun düşene kadar oylama tekrarlanır.

Bu Karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve komisyonları üyeliği ile bağdaşamaz; geçici mahiyetteki komisyonları üyeliği ile bağdaşabilir.

T. B. M. M. KARMA KOMİSYONUNUN METNİ

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Türk vatandaşlarının Millet Meclisi Başkanlığına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatösu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilecek yedi üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilecek onsekiz üyeden kurulur.

Karma Komisyona her Meclisteki siyasi parti gruplarından ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlardan seçilecek olanların tesbitinde, bunların o meclisteki sayılarının yüzde oranı esastır. Bu esasa göre, her Mecliste hangi siyasi parti gruplarından ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanlardan ne kadar aday gösterileceği, önceden, o Meclisin İçtüzüğüne göre yetkili organ tarafından aynı İçtüzükte gösterilen komisyonların seçimine dair kuralların uygulanması suretiyle yapılır.

Bu karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve komisyonları üyeliğiyle bağdaşamaz; geçici nitelikteki komisyonları üyeliğiyle bağdaşabilir.

*Karma Komisyon genel kurulu kararlarına
itiraz*

MADDE 9. — Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, 6 ncı maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması gününden itibaren otuz gün içinde Dilekçe Karma Komisyonu genel kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazıyla itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Karma Komisyon genel kurulu, o dilekçe için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenliyerek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun bu konuda alacağı karar, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca Millet Meclisi Başkanlığına bildirilir.

Cumhuriyet Senatosu, bu konudaki kararlarını açık oyla alır. Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınan kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya reddi, Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğu ile mümkündür; bu takdirde, açık oya başvurulur; Millet Meclisinde üye tamsayısının salt çoğunluğu sağlanamazsa, Cumhuriyet Senatosunun kararı kesinleşir.

Cumhuriyet Senatosunun kararının Millet Meclisince benimsenmesi veya Cumhuriyet Senatosunca üye tamsayısının salt çoğunluğuyla alınmamış kararların Millet Meclisince değiştirilmesi veya kabul edilmemesi hallerinde, Millet Meclisinin kararı kesindir.

Bahis konusu dilekçe ile rapor Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel Kurullarının gündemine alınır ve ilgili Meclisin Başkanlığına verilmesi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde görüşülür. Dilekçe Karma Komisyonu, raporunu, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi genel kurullarında kendisi savunur; raporun savunulmasında uygulanan kaideler ilgili Meclisin İçtüzüğü'nün kanunların görüşülmesi için koyduğu kaidelerdir. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi genel kurullarında bu konuda ka-

MADDE 9. — Her Cumhuriyet Senatosu üyesi ve milletvekili, altıncı maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması gününden itibaren 30 gün içinde Dilekçe Karma Komisyonu, Genel Kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazı ile itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkında karar kesinleşir.

Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulu itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenler, itiraz eden milletvekili ise raporu Millet Meclisi Başkanlığına, Cumhuriyet Senatosu üyesi ise Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Dilekçe Karma Komisyonu, raporu kendisine sunulan Meclisin alacağı kararı diğer Meclis Başkanlığına sunar. Dilekçe Karma Komisyonunun raporunun sunulduğu ilk Meclis kararları açık oyla alır. Dilekçe Karma Komisyonu hakkında ilk Meclisin aldığı karar üye tamsayısının salt çoğunluğuna dayanıyorsa, ikinci Meclisin bunda değişiklik yapması yahut reddi için üye tamsayısının salt çoğunluğu şarttır. Rapor sunulan ilk Meclisin kararı ikinci Meclis tarafından benimsenir veya ilk sunulan Mecliste karar salt çoğunlukla alınmamış olursa, ikinci Meclisin değiştirme yahut kabul etmemesi kararı kesindir. Dilekçe Karma Komisyonu, görüşmeler sırasında meclislerde hazır bulunarak raporunu savunur. Görüşmeler sırasında meclislerde Bakan veya Bakanlar veyahut gönderecekleri yüksek memurlar dinlenebilir. İtiraz eden Cumhuriyet Senatosu üyesinin veya milletvekilinin üyelik sıfatı sona erse, veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile raporun görüşülmesi devam eder. Kesinleşen kararlar ilgililere, ilgili Bakanlık veya Bakanlıklara bildirilir.

T. B. M. M. Karma Komisyonunun metni

Karma Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz:

MADDE 9. — Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, 6 ncı maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması günüünden itibaren otuz gün içinde, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazıyla itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Karma Komisyon Genel Kurulu, o dilekçe için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenliyerek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Cumhuriyet Senatosunun alacağı karar, yeniden Karma Komisyon Genel Kurulunda görüşülür ve Karma Komisyon, bu konudaki raporunu, Cumhuriyet Senatosunun kararı tarihinden itibaren yedi gün içinde, Millet Meclisi Başkanlığına sunar.

Karma Komisyon, raporunu, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında kendisi savunur. Raporun savunulmasında uygulanan kurallar, ilgili Meclisin İçtüzüğüünün koyduğu kurallardır. Rapor, Meclisler Genel Kurullarında sadece bir defa görüşülür. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında bu konuda karar verilmeden önce, ilgili Bakan veya Bakanlar veya hut gönderecekleri yüksek dereceli memurlar dinlenir. Bu raporlar, itiraz sahibinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sıfatı kalkmış veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile, yasama meclislerinde görüşülür; ancak, Millet Meclisi döneminin sona ermiş bulunması takdirinde, Karma Komisyonun yeni bir rapor hazırlaması gereklidir.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, 6 ncı maddenin 3 ncü fıkrası uyarınca, ilgililere ve ilgili bakanlık veya bakanlıklara bildirilir.

rar verilmeden önce, ilgili Bakan veya Bakanlar veyahut gönderecekleri yüksek memurlar dinlenir. Bahis konusu raporlar, itiraz sahibi Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesinin üyelik sıfatı her hangi bir sebeple kalkmamış veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile Yasama Meclislerinde görüşülür.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, 6 ncı maddenin 3 ncü fıkrası uyarınca ilgililere ve ilgili Bakanlık veya Bakanlıklara bildirilir.

Sürelerin işlememesi hali

MADDE 10. — Yasama meclislerinin tatili veya aravermesi sırasında, 5 ve 9 ncü maddelerde bahis konusu süreler işlemez; ancak, tatil veya araverme sırasında Dilekçe Karma Komisyonu çalışmaktaysa, 5 nci maddedeki süre işlemeye devam eder.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 12. — Bakanlar, 9 ncü madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren altmış gün içinde Karma Komisyon Başkanlığına yazıyla bildirirler. Bu bildirimler, 7 nci maddede bahis konusu cetvelde ayrı bir kısımda yayınlanmakla beraber, Karma Komisyon genel kurulu bunlardan lüzumlu gördüklerinin Yasama Meclislerinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, Karma Komisyon, kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar. Karma Komisyonun bu istekte bulunması takdirinde, 9 ncü maddenin 3, 4, 5, 6, 7 ve 8 nci fıkraları hükümleri uygulanır.

İlgili Bakanlık 1 nci fıkra uyarınca yapması gereken bildiriye yapmadığı takdirde de, aynı fıkra hükümleri uygulanır.

Sürelerin işlememesi hali

MADDE 10. — Yasama meclislerinin tatili veya ara vermesi sırasında, 5 ve 9 ncü maddelerde bahis konusu süreler işlemez.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 12. — Bakanlar 9 ncü madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren altmış gün içinde Karma Komisyon Başkanlığına yazı ile bildirirler. Bu bildirimler, 7 nci maddede bahis konusu cetvelde ayrı bir kısımda yayınlanmakla beraber, Karma Komisyon genel kurulu bunlardan lüzumlu gördüklerinin Yasama meclislerinde görüşülmesini isteyebilir. Karma Komisyonun evvelce verdiği karar itiraz edilmeden kesinleşmiş olması halinde, komisyon kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Karma Komisyonun evvelce verdiği karara itiraz edilmiş ve bu karar 9 ncü maddeye göre işlem yapılarak kesinleşmiş ise bu takdirde, Karma Komisyon raporunu meseleyi ilk defa görüşmüş olan Meclise sunar.

Her iki halde de 9 ncü maddenin 3 ve 4 ncü fıkraları uygulanır.

İlgili bakanlık 1 nci fıkra uyarınca yapılması gereken bildiriye yapmadığı takdirde aynı fıkra hükümleri uygulanır.

T. B. M. M. Karma Komisyonunun metni

Sürelerin işlememesi hali

MADDE 10. — Yasama meclislerinin tatili veya ara vermesi sırasında, 5 ve 9 ncu maddelerde bahis konusu süreler işlemez; ancak, tatil veya araverme sırasında Dilekçe Karma Komisyonu çalışmaktaysa, 5 nci maddedeki süre işlemeye devam eder.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu :

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 12. — Bakanlar, 9 ncu madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren altmış gün içinde, Karma Komisyon Başkanlığına yazıyla bildirirler. Bu bildirimler, 7 nci maddede bahis konusu cetvelde ayrı bir kısımda yayınlanmakla beraber, Karma Komisyon Genel Kurulu, bunlardan gerekli gördüklerinin yasama meclislerinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, Karma Komisyon, kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlayarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar. Karma Komisyonun bu istekte bulunması takdirinde, 9 ncu maddenin 3, 4 ve 5 nci fıkraları hükümleri uygulanır.

İlgili bakanlık 1 nci fıkra uyarınca yapması gereken bildiri yapılmadığı takdirde de, aynı fıkra hükümleri uygulanır.